

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Мая Любомирова Визева, дм

Медицински Университет-София, Медицински колеж „Й. Филаретова“
Външен член на Научно жури, съгласно Заповед № Р-109-154/ 27.03.2026 г. на
Ректора на Медицински университет “Проф. д-р Параскев Стоянов” гр. Варна

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по Научната специалност: “Управление на здравните грижи”, Професионално направление: 7.4. Обществено здраве, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт

Автор на дисертацията: Елка Данчева Костова, докторант към Катедра по здравни грижи в Медицински университет “Проф. Д-р Параскев Стоянов” гр. Варна, Филиал Сливен

Тема: „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“

Научен ръководител: Доц. Светлана Пенева Ангелова, д.оз.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

Настоящата рецензия се изготвя в качеството ми на външен член на научното жури в рамките на процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, съобразно действащата нормативна уредба и утвърдените академични стандарти.

Представеният дисертационен труд е в пълно съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” гр. Варна.

Трудът отговаря на изискванията за обем, съдържание и научна аргументираност, характерни за дисертационни разработки в областта на общественото здраве.

II. ПРОФЕСИОНАЛНА БИОГРАФИЯ И АКАДЕМИЧНО РАЗВИТИЕ НА ДОКТОРАНТА

Елка Данчева Костова притежава последователно изградена професионална и академична траектория, характеризираща се с устойчиво развитие в областта на образната диагностика и здравните грижи.

Родена на 15.04.1979 г. в гр. Шумен, тя завършва специалност „Рентгенов лаборант“ в Медицински университет – Пловдив. В последствие придобива образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“ по „Управление на здравните грижи“ в Медицински университет – Варна, както и специализация по Обществено здравеопазване.

Професионалният опит на Елка Костова включва продължителна практическа дейност в структури на образната диагностика, което формира задълбочено разбиране за технологичните, организационните и клиничните аспекти на професията. От 2020 г. заема академична длъжност „асистент“, а от 2024 г. е ръководител на учебен сектор „Рентгенов лаборант“, което свидетелства за активна ангажираност с обучението и формирането на професионални компетентности.

Научната дейност на докторанта включва 10 публикации, участия в научни форуми и изследователски проекти. Тази съвкупност от дейности очертава профил на специалист, при когото изследователската проблематика е пряко обусловена от професионалната практика и преподавателската ангажираност.

III. СЪДЪРЖАТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от **178** машинописни страници и е структуриран в въведение, 5 глави, изводи, препоръки, приноси, списък на използваната литература и приложения.

Трудът е богато онагледен чрез визуални и аналитични материали, включващи **67 фигури, 14 таблици и 5 приложения**, които подпомагат интерпретацията на резултатите, осигуряват яснота при представянето на данните и допринасят за прозрачността на изследователския процес.

Библиографският списък включва **232** източника, с преобладаващо участие на чуждестранни публикации. Използваната литература обхваща съвременни научни изследвания, международни стандарти и ръководства, както и разработки в областта

на дигиталната образна диагностика и изкуствения интелект, което осигурява актуална и надеждна теоретична основа на изследването.

Представеният дисертационен труд е оформен като завършено научно изследване с ясно разграничени структурни компоненти – въведение, аналитичен обзор на научната литература, методологична рамка, резултати, обсъждане, изводи, препоръки и формулирани приноси. Налице е вътрешна логическа последователност и съгласуваност между поставените цели, изследователските задачи, използваните методи и получените резултати.

Дисертационният труд е ориентиран към проблематика, разгърната в полето на взаимодействие между здравните грижи, образната диагностика и дигиталната трансформация на медицинската практика. Изследването има комплексен характер и обединява теоретичен анализ, емпирично проучване и разработване на приложими образователни решения.

Актуалност, научна значимост и концептуална перспектива

Актуалността на изследването е обусловена от ускореното развитие на дигиталните технологии в здравеопазването, които водят до съществена трансформация както на диагностичните процеси, така и на професионалните роли. В този контекст образната диагностика се утвърждава като област, в която технологичният напредък променя не само инструментариума, но и съдържанието на професионалната дейност.

В съответствие с това, значимостта на дисертационния труд се изразява в неговата насоченост към анализ и осмисляне на компетентностния профил на рентгеновия лаборант в условията на дигитална среда и към адаптиране на образователната подготовка към съвременните изисквания.

Адекватност на целите и задачите

Целта на дисертационния труд е насочена към изясняване на съвременните измерения на компетентността на рентгеновия лаборант в условията на дигитална образна диагностика и към оценка на съответствието между обучението и професионалната практика. Тя е конкретизирана чрез задачи, свързани с анализ на развитието на образната диагностика, изследване на компетентностния профил, оценка на образователната подготовка, идентифициране на дефицити и разработване на образователни решения.

Целта и задачите са логически взаимосвързани и съответстват на предмета на изследването. Може да се отбележи възможност за по-ясно разграничаване между аналитични и приложни аспекти.

Методология и изследователски подход

Методологичният дизайн е ясно структуриран и съответства на поставените цели и задачи.

Емпиричното изследване е реализирано чрез многокомпонентен дизайн, включващ преподаватели (n=24), студенти (n=127), практикуващи специалисти (n=113), работодатели (n=46) и експерти (n=7).

Изследването е проведено в различни образователни и лечебни структури в страната.

Използвани са анкетни методи, полуструктурирани интервюта, експертна оценка и статистически анализ, което осигурява многопластов анализ на проблема.

Формулираните хипотези са адекватни и намират потвърждение в резултатите от изследването.

Резултати, анализ и интерпретация

Получените резултати разкриват ясно структурни несъответствия между динамиката на технологичното развитие, нивото на подготовка на специалистите и съдържанието на образователните програми.

Установява се необходимост от актуализиране на учебното съдържание, въвеждане на нови форми на обучение и развитие на дигитални и аналитични компетенции.

Анализът не се ограничава до описателно равнище, а поставя резултатите в контекста на управлението на здравните грижи и образователната политика.

Практически разработки

В рамките на дисертацията са разработени учебна програма по дисциплината „Дигитална дентална образна диагностика“, електронна библиотека с образни ресурси и са реализирани дейности по научен проект, свързан с с триизмерни образни технологии и дигитални методи.

Тези резултати демонстрират способност за трансформиране на теоретичните постановки в конкретни образователни решения.

IV. ПРЕЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представените научни публикации са тематично съотносими към дисертационната проблематика и отразяват основни направления на изследването.

Сред тях се открояват разработки, свързани с:

- съвременни методи в денталната образна диагностика;
- анализ на диагностични грешки и тяхната превенция;
- приложение на дигитални технологии в обучението.

Общият брой публикации (10) е адекватен за етапа на академично развитие и включва трудове, реализирани в утвърдени научни издания. Съдържанието им демонстрира способност за научен анализ, систематизация и представяне на резултати. Публикационната активност може да бъде оценена като съответстваща на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

V. АВТОРЕФЕРАТ

Авторефератът е изготвен в съответствие с установените изисквания и представя в синтезиран вид основните характеристики на дисертационния труд – цели, задачи, методи, резултати, изводи и приноси. Той коректно отразява съдържанието на изследването и изпълнява функцията си да представи концентрирано неговата научна същност.

VI. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ И ПРАКТИЧЕСКА ПРИЛОЖИМОСТ

Дисертационният труд съдържа ясно открити научни и научно-приложни приноси, които са логически свързани с неговата практическа ориентация и възможностите за внедряване на получените резултати.

В научно отношение приносите се изразяват в систематизиране и осмисляне на компетентностния модел на рентгеновия лаборант в условията на дигитална среда, както и в емпиричното установяване на съществуващи дефицити в подготовката на специалистите. Изследването допринася за разширяване на разбирането за компетентността като динамична и многокомпонентна категория, повлияна от технологичните трансформации в медицинската практика.

Съществен е приносът, свързан с разработването на образователен модел, съобразен с настъпващите технологични изменения, който съчетава теоретични постановки с емпирично обосновани решения.

Научно-приложният характер на труда намира израз в създаването на конкретни обучителни ресурси, включително учебна програма по дисциплината „Дигитална дентална образна диагностика“ и електронна библиотека с образни материали. Тези разработки представляват реални инструменти за внедряване в образователната практика и създават предпоставки за повишаване качеството на подготовката на специалистите.

В по-широк контекст трудът допринася за развитието на управленските подходи в здравните грижи чрез интегриране на дигиталния фактор като определящ елемент в трансформацията на професионалната дейност.

VII. НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ И ПРИЛОЖЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Дисертационният труд разкрива значителен потенциал за последващо развитие и разширяване на изследваната проблематика както в научно, така и в приложно направление.

В перспектива резултатите могат да бъдат доразвити чрез по-широко разглеждане на етичните измерения на дигиталната образна диагностика, особено в контекста на съвременните дигитални и интелигентни технологии.

Съществуват възможности за допълнително обогатяване на изследването чрез разширяване на международния сравнителен контекст, което би допринесло за по-ясното позициониране на разглежданите процеси в рамките на съвременните глобални тенденции.

В теоретичен аспект изследването създава предпоставки за по-нататъшно концептуално развитие и прецизиране на взаимовръзките между ключови категории като „компетентност“ и „професионална отговорност“.

Резултатите от дисертационния труд имат потенциал за широко приложение в академичното и следдипломното обучение на специалисти, както и при разработването на научно-изследователски и образователни проекти в областта на дигиталната образна диагностика. С оглед популяризирането и устойчивото развитие на постигнатите резултати, може да се препоръча тяхното представяне в разширен вид в самостоятелен монографичен труд, посветен на разглежданата актуална проблематика.

Х. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Елка Данчева Костова представлява самостоятелно и задълбочено изследване, насочено към ясно дефинирана и актуална проблематика, разгърната в контекста на съвременните процеси на дигитална трансформация в здравеопазването. Разработката се отличава с последователност в изложението, логическа обвързаност между цел, задачи, методология и резултати, както и с добре аргументиран научен подход.

Поставената цел е постигната, като формулираните изследователски задачи са решени чрез подходящи методи и адекватен анализ. Авторката демонстрира задълбочени теоретични знания, способност за интерпретация на комплексни процеси и умение за интегриране на научни и приложни аспекти в единна изследователска рамка.

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които допринасят за развитието на медицинското образование и практиката в областта на образната диагностика и здравните грижи, в съответствие със съвременните технологични и организационни изисквания.

Представеният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му, както и на вътрешните нормативни документи на съответното висше училище.

Въз основа на посочените достойнства на представения дисертационен труд „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“, убедено давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди на **Елка Данчева Костова** образователната и научна степен „**Доктор**“ по Научната специалност „Управление на здравните грижи“, професионално направление 7.4. „Обществено здраве“, област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“.

Дата: 15.04.2026 г.

Гр. София

Рецензент

Проф. Мая Визева, дм

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679